

KLAGANDE

ADDvise Lab Solutions AB, 556363-2115

Ombud:

Advokat Morvarid Dorkhan Nilsson och jur.kand. Sofia Falkner
Baker & McKenzie Advokatbyrå KB
Box 180
101 23 Stockholm

MOTPART

Karolinska Institutet
171 77 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 27 mars 2015
i mål nr 3906-15, se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Kammarrättens interimistiska beslut den 2 april 2015 upphör därmed att gälla.

YRKANDEN M.M.

ADDvise Lab Solutions AB (bolaget) yrkar att kammarrätten förordnar att Karolinska Institutets (KI) upphandling Labinredningsentreprenad (dnr 13048/UI2-3082/2013) får avslutas först efter rättelse i form av ny utvärdering vid vilken KI bortser från Sävar Snickerifabrik AB:s (Sävar) anbud. Alternativt yrkar bolaget att kammarrätten återförvisar målet till förvaltningsrätten för fortsatt handläggning. Bolaget vidhåller och åberopar de grunder och omständigheter som har anförts i förvaltningsrätten och tillägger i huvudsak följande.

Formuleringen i anbudsinvitan kan inte tolkas på annat sätt än att en anbudssökande som åberopat annans kapacitet ska inneha samarbetsavtal med åberopad underentreprenör redan vid tiden för anbudsansökans inlämnande. Detta oaktat att samarbetsavtal eller annat bevis på åtagande ska inlämnas först vid begäran. Syftet är att skapa förutsägbarhet och säkerhet i att upphandlade tjänster verkligen kommer att utföras av leverantören och de åberopade underentreprenörerna. Det följer även av 11 kap. 12 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, att en leverantör vid behov och för ett bestämt kontrakt får åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet om leverantören kan visa att denne förfogar över de resurser som krävs. Om en leverantör saknar bindande åtagande från sina underentreprenörer kan det leda till att leverantören inte kan fullfölja sina åtaganden och att tidsplaner inte hålls. Det framgår klart av Sävars anbudsansökan att de endast har tecknat en avsiktsförklaring med angivna underentreprenörer. En avsiktsförklaring är juridiskt oförbindande. De samarbetsavtal som KI har åberopat i förvaltningsrätten är tecknade först efter kvalificering och utvärdering av Sävars anbud. Samarbetsavtalen är inte heller tillräckligt preciserade till uppdrag och tid och kan därmed inte heller anses utgöra rättsligt bindande åtaganden som visar att Sävar kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras. Samarbetsavtalen har tecknats först i februari

2015 och två av underentreprenörerna i de inlämnade samarbetsavtalen omnämns inte i Sävars anbudsansökan. Detta utvisar att Sävar aldrig har haft och alltjämt inte har något bindande åtagande från två av de tre underentreprenörer vars kapacitet åberopades i anbudsansökan. KI har således i strid med likabehandlingsprincipen, LOU och inbjudan kvalificerat och utvärderat Sävars anbud i upphandlingen.

Förvaltningsrätten har missuppfattat den centrala frågan i målet, nämligen huruvida åtagande från underentreprenör ska föreligga vid tiden för inlämnande av anbudsansökan eller anbud, och har således överhuvudtaget inte prövat densamma. Förvaltningsrättens prövning har, i strid med bolagets talan, begränsats till huruvida något bindande åtagande skulle ha ingetts tillsammans med Sävars anbudsansökan eller anbud.

Av årsredovisningen framgår att Sävar inte kan ha haft tillräcklig omsättning hänförlig till labinredning för att uppfylla kraven så som de formulerats i anbudsansökan. Redan av uppgiften om Sävars årsomsättning har det funnits anledning att ifrågasätta uppgiften att kravet på en omsättning om minst 30 miljoner kr avseende enbart labinredning skulle vara uppfyllt.

Karolinska Institutet (KI) bestrider bifall till överklagandet och anför i huvudsak följande. Utformningen av förfrågningsunderlaget ”Ansökningsinbjudan” fokuserar på de nödvändiga kraven i syfte att underlätta för leverantörer att delta i upphandlingen med minskad arbetsbörda. Det är onödigt, orimligt och olämpligt att ställa ett obligatoriskt krav på anbudssökande att skaffa och bevisa eventuella samarbetsavtal med underentreprenörer i anbudsansökan. Det är tillräckligt att få information och kännedom om att entreprenören eventuellt tänker använda sig av underentreprenörer. Frågan om det har funnits något samarbetsavtal senare under enrenprenaden saknar helt betydelse i sammanhanget eftersom några giltiga avtal inte har efterfrågats. Deltagandet i upphandlingen är tids- och

resurskrävande för leverantörer och det finns möjlighet att löpande begära att den anbudssökande ska lämna in handlingar under upphandlingsförfarandet. Det är fråga om en upphandlad entreprenad med förhandlat förfarande. Arbetet kommer att utföras parallellt med pågående husbyggnationsarbete. Mycket höga krav ställs därför på den vinnande entreprenören vad gäller flexibilitet och yrkesskicklighet. Det finns enbart ett fåtal entreprenörer inom EU som kan leverera den efterfrågade entreprenaden. Det faktiska behovet av eventuell användning av underentreprenörer kan beräknas, planeras och fastställas först i samband med avtalets fullgörande. Själva avtalet kommer att löpa över flera år. Ett samarbetsavtal med en underentreprenör i samband med anbudsansökningen kan därmed endast tillmätas betydelse som en hypotetisk förbindelse. Det är inte affärsmässigt motiverat för underentreprenörer att under stor ovisshet och odefinierad nytta binda sig och låsa sina resurser till ett avtal. De tre inlämnade samarbetsavtalen är godtagbara i enlighet med ställda krav och upphandlingsändamålet. Det har ingen betydelse att två av dessa underentreprenörer inte nämns i anbudsansökan. För det fall det föreligger skäl att ingripa mot upphandlingen är det inte tillräckligt med rättelse, upphandlingen måste i så fall göras om på grund av sin komplexitet.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Utgångspunkten för prövningen

Frågan i målet är om KI i strid mot LOU har kvalificerat Sävar och om upphandlingen därmed ska rättas eller göras om. Kammarrätten har att ta ställning till om det i anbudsinbjudan har funnits ett krav på samarbetsavtal med åberopade av underentreprenörer vid tiden för anbudsansökans inlämnande för att kvalificeras i upphandlingen, om Sävar har uppfyllt ett eventuellt sådant krav samt om Sävar har uppfyllt omsättningskravet.

Kammarrätten finner inte grund för att återförvisa målet till förvaltningsrätten för fortsatt handläggning.

Åberopande av annans kapacitet

Av 11 kap. 2 § LOU framgår bl.a. att den upphandlande myndigheten får ställa krav på en lägsta nivå för anbudsgivares ekonomiska samt tekniska och yrkesmässiga kapacitet och att förekommande krav ska framgå av annonsen om upphandling. I 10 § samma kapitel anges att om den upphandlande myndigheten har ställt krav på en lägsta nivå för leverantörers tekniska och yrkesmässiga kapacitet ska denna kontrolleras och bedömas enligt 11 och 12 §§ i samma kapitel. Av 11 kap. 12 § LOU framgår att en leverantör vid behov och när det gäller ett visst kontrakt får åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet. I dessa fall ska leverantören genom att tillhandahålla ett åtagande från företagaren i fråga eller på annat sätt visa att denne kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.

Bolaget har anfört att det följer av 11 kap. 2 § LOU att en anbudssökande som åberopar annans kapacitet ska ha samarbetsavtal med den åberopade underentreprenören redan vid tiden för anbudsansökans inlämnande samt att detta även följer av anbudsinbjudan. Detta gäller enligt bolaget oaktat att bevis på åtagandet ska inlämnas först vid begäran. Kammarrätten har därför att ta ställning till huruvida Sävar genom att ange att underleverantörer kommer att användas, har åberopat annans kapacitet i den mening som avses i 11 kap. 2 § LOU eller om det annars framgår av anbudsansökan att så är fallet.

Bestämmelsen i 11 kap. 12 § LOU gör det möjligt för den leverantör som inte för egen del klarar de kapacitetskrav som den upphandlande myndigheten ställt upp som krav i en upphandling att träffa en

överenskommelse med ett annat företag om att detta företag ska ställa sina resurser till leverantörens förfogande (jfr prop. 2006/07:128 s. 245 f.).

Av anbudsinbjudan framgår att KI har ställt krav på anbudssökandes lämplighet, så vitt nu är i fråga, vad avser ekonomisk ställning (AFB.522). Till detta krav har kopplats ett krav på eventuell moderbolagsgaranti eller annan garanti (AFB.5221) samt ett omsättningskrav (AFB.5222). Vidare har angetts (AFB.5223) att anbudssökande som anlitar underentreprenör för att klara sitt åtagande enligt upphandlingen svarar för eventuella underentreprenörers arbete som för anbudssökandens eget. Av det senare avsnittet framgår även att med underentreprenör avses att anbudssökande åberopar ett annat företags förmåga och kapacitet och att den anbudssökande förfogar över nödvändiga resurser, dvs. att underentreprenör ska anses bistå i en betydande andel av entreprenaden.

Den i upphandlingen använda definitionen av underentreprenör talar för att angivna underentreprenörer ska användas för att uppfylla obligatoriska krav i upphandlingen. Placeringen av avsnittet AFB.5223 Underentreprenörer under avsnittet AFB.522 Ekonomisk ställning talar vidare för att de underentreprenörer som har angetts kan användas till att uppfylla det obligatoriska kravet på ekonomisk ställning. Av Sävars anbudsansökan framgår dock att bolaget på egen hand uppfyller kravet på ekonomisk ställning enligt AFB.522. Vidare har Sävar angett att en ekonomisk garanti enligt AFB.5221 inte kommer att åberopas och att omsättningskravet enligt AFB.5222 uppfylls. Enligt kammarrätten framgår det därmed inte av Sävars anbudsansökan att syftet med användande av underentreprenörer är att uppfylla kravet på ekonomisk kapacitet.

Det framgår inte heller att de av Sävar angivna underentreprenörerna ska användas för att uppfylla kraven på teknisk förmåga och kapacitet i det följande avsnittet AFB.523. Visserligen har Sävar angett att underentreprenörerna under utvecklingsfasen ska bidra med sin tekniska

förmåga och kunskap. Av Sävars redogörelse för sin egen tekniska förmåga och kapacitet framgår dock inte att det är underentreprenörerna som ska tillhandahålla erforderlig teknisk förmåga och kapacitet.

Sävar har därmed inte åberopat underentreprenörerna i syfte att uppfylla kvalificeringskraven rörande ekonomisk ställning eller teknisk förmåga och kapacitet. Sävar har därför inte enligt 11 kap. 12 § LOU behövt tillhandahålla ett bindande åtagande från underentreprenörerna eller på annat sätt visa att det kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras. Så som AFB.5223 är utformat kan inte heller anbudsinvjudan anses innehålla ett obligatoriskt krav på att en anbudssökande som åberopar annans kapacitet ska ha samarbetsavtal med den åberopade underentreprenören redan vid tiden för anbudsansökans inlämnande. Kammarrätten finner därför att bolaget inte har visat att KI, genom att kvalificera och därefter utvärdera Sävar i upphandlingen, har handlat i strid med anbudsinvjudan eller bestämmelserna i LOU.

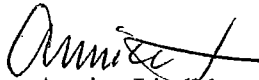
Omsättningskrav

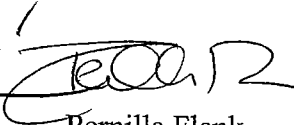
Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning vad gäller frågan om Sävar uppfyller omsättningskravet. En upphandlande myndighet är inte skyldig att kontrollera att lämnade uppgifter i sig är riktiga när omständigheterna i det enskilda fallet inte ger anledning att ifrågasätta riktigheten. Sävars omsättning överstiger 30 miljoner kr i snitt för de två senaste verksamhetsåren. KI har inte haft anledning att undersöka om kravet på omsättning är uppfyllt.

Sammanfattningsvis finner kammarrätten, i likhet med förvaltningsrätten, att det som bolaget har uppgett till stöd för sin talan inte utgör grund för ingripande enligt LOU. Överklagandet ska därför avslås.

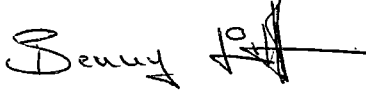

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Annica Lindblom
kammarrättsråd
ordförande

Pernilla Flank
kammarrättsråd
referent

Monika Lozancic
tf. kammarrättsassessor

Benny Lindholm
kammarrättsfiskal
föredragande

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM
Allmänna avdelningen
Enhet 15

DOM
2015-03-27
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
3906-15

SÖKANDE

ADDvise Lab Solutions AB, 556363-2115
Box 20013
161 02 Bromma

Ombud: Advokat Morvarid Dorkhan Nilsson och jur. kand Sofia Falkner
Baker & McKenzie Advokatbyrå KB
Box 180
101 23 Stockholm

MOTPART

Karolinska Institutet
171 77 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen om offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ADDvise Lab Solutions AB:s ansökan om
överprövning.

Dok.Id 590822

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		

YRKANDEN M.M.

Karolinska Institutet (KI) genomför en upphandling benämnd Labinredningsentreprenad (dnr 13048/UI 2-3082/2013). Upphandlingen genomförs som ett förhandlat förfarande med föregående annonsering enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU). Av tilldelningsbeslut den 6 februari 2015 framgår att KI beslutat att anta Sävar Snickerifabrik AB (Sävar) för uppdraget.

ADDwise Lab Solution AB (bolaget) yrkar att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen får avslutas först sedan KI vidtagit rättelse. Rättelsen ska bestå i att KI vid ny utvärdering inte beaktar anbud från Sävar. Som grund för yrkandet anför bolaget följande. Upphandlingen har skett i strid mot LOU genom att KI har utvärderat och beslutat att tilldela kontraktet till en anbudsgivare som inte uppfyller de av KI ställda kraven för kvalificering. På grund av detta har bolaget fräntagits möjligheten att rätteligen utses till leverantör i upphandlingen och har därigenom lidit eller kan komma att lida skada.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

De grundläggande principer som ska iakttas vid all offentlig upphandling är principerna om icke-diskriminering, likabehandling, transparens (öppenhet och förutsebarhet), proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Prövningen i förvaltningsrätten utgör en kontroll av om det på grund av vad sökanden har framfört i målet finns anledning att vidta sådana åtgärder som anges i 16 kap. 6 § LOU.

En av huvudprinciperna enligt LOU är att anbud som inte uppfyller förfrågningsunderlagets obligatoriska krav, s.k. ska-krav, inte får beaktas vid utvärderingen. Krav som anges i förfrågningsunderlaget måste således

vara uppfyllda för att den upphandlande myndigheten ska kunna pröva anbudet.

Det är den part som gör gällande att en upphandling är felaktig som på ett klart sätt ska ange vilka omständigheter han grundar sin talan på (jfr RÅ 2009 ref 69). Detta innebär att det är bolaget som har att visa att upphandlingen inte skett på ett korrekt sätt.

Frågan i målet är om KI felaktigt har utvärderat vinnande leverantörens anbud utifrån vad bolaget har anfört i målet.

Åberopande av annans kapacitet

Av 11 kap. 12 § LOU följer att en leverantör får vid behov och när det gäller ett visst kontrakt åberopa andra företags ekonomiska, tekniska och yrkesmässiga kapacitet. Leverantören ska genom att tillhandahålla ett åtagande från företagen i fråga eller på annat sätt visa att leverantören kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet skall fullgöras.

Enligt förfrågningsunderlagets punkt AFB.5223 Underentreprenörer anges bl.a. följande. Anbudssökande som anlitar UE för att klara sitt åtagande enligt denna upphandling svarar för eventuella UE:s arbeten som Anbudssökandens eget. Med UE avser att Anbudssökande åberopar ett annat företags förmåga och kapacitet och att den Anbudssökande förfogar över nödvändiga resurser, d.v.s. UE ska anses bistå i en betydande del av entreprenaden. [...] En kopia av samarbetsavtal mellan Anbudssökande och UE ska på begäran lämnas av Anbudssökande. Likaså ska den Anbudssökande redovisa företagsnamn och organisationsnummer på vilka denne åberopar annans förmåga och kapacitet.

Bolaget anför att Sävar inte uppfyller detta krav och uppger följande. Åtagande från underleverantörer vars kapacitet åberopas måste föreligga redan vid tidpunkten för anbudsansökan. Av Sävars anbudsansökan framgår det klart att Sävar inte vid tiden för ansökan kan visa att de kommer att förfoga över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras. Detta eftersom det vid tidpunkten för ansökan endast föreligger en avsiktsförklaring mellan Sävar och de angivna underentreprenörerna om framtida samarbete.

KI anser att Sävar har uppfyllt kravet och uppger bl.a. följande. Några bevis avseende samarbetsavtal eller dylikt mellan anbudssökande och underentreprenör har inte efterfrågats av KI i detta skede (ansökningsinbjudan). Det framgår tydligt av förfrågningsunderlaget att ett samarbetsavtal endast på begäran ska lämnas in. KI förbehåller sig rätten att avgöra om förtydliganden kan begäras in och om en närmare granskning av anbudssökande och underentreprenör behöver göras (AFB 52). Att Sävars anbud inte innehållit sådan bevisning är därmed inte skäl för uteslutning. KI har för avsikt att ta in samarbetsavtalen vid tidpunkten för kontraktsskrivningen.

Förvaltningsrätten kan konstatera att det av 11 kap. 12 § LOU följer att leverantören inte förrän när kontraktet fullgörs ska kunna förfoga över nödvändiga resurser och det anges inte i paragrafen på vilka andra sätt än genom ett åtagande från företagen en leverantör kan visa förfogande över resurserna.

Det står en upphandlande myndighet fritt att själv bestämma hur förfrågningsunderlaget i en upphandling ska utformas och myndigheten väljer själv vad som ska tillmätas betydelse, så länge det sker inom ramen för offentliga upphandlingars grundläggande principer (RÅ 2002 ref. 50).

Förvaltningsrätten anser att det av förfrågningsunderlaget inte går att utläsa att samarbetsavtal eller dylikt skulle ges in redan vid anbudsgivningen. Av förfrågningsunderlaget framgår klart och tydligt att ett samarbetsavtal ska lämnas in på begäran av KI. Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att det som bolaget uppgett inte är tillräckligt för att visa att Sävar inte uppfyllt kravet beträffande underleverantörer. Det är därför inte heller visat i målet att KI har handlat i strid med förfrågningsunderlaget eller LOU i denna del.

Omsättningskrav

I förfrågningsunderlaget AFB.5222 anges följande. För att garantera en hög kapacitet och genomförande av entreprenadarbeten ställs krav på att den Anbudssökande ska ha en årsomsättning på mer än 30 miljoner sek (MSEK) i genomsnitt eller motsvarande belopp i annan valuta enligt de två senast registrerade räknaskapsåren för de efterfrågade varorna och tjänsterna.

Bolaget anför följande till stöd för påståendet att Sävar inte uppfyller omsättningskravet. Sävar har för åren 2012 och 2013 haft en omsättning om totalt 81,5 miljoner kronor, dvs. ca 40,7 miljoner kronor i genomsnitt. Av Sävars årsredovisning för 2013 framgår att året började svagt med vikande omsättning och att deras största produktgrupp, laboratorieinredning, har varit svag på den svenska marknaden. Andra halvåret präglades av en stor mängd offertgivning men med långa beslutsvägar till affärsavslut och ökad konkurrens från utlandet. Bolaget menar att Sävar därför inte uppfyller kravet om 30 miljoner kronor i årsgenomsnitt hänförlig till labinredning. Sävars verksamhet består även av tillverkning och montering av inredning för kontorslokaler, hotell, sjukhus, bibliotek, skolor, universitet och andra offentliga miljöer. KI borde ha

ifrågasatt Sävars omsättning med tanke på det som angavs i årsredovisningen för 2013.

KI anför följande. Sävars omsättning under 2012 och 2013 är 40,7 miljoner i genomsnitt vilket bedöms som att omsättningskravet på 30 miljoner är uppfyllt. I Sävars årsredovisning för 2013 angavs, förutom det som bolaget nämnt, att: "Året avslutades med en mycket positiv orderingång vilket resulterat i en stark start av år 2014. Kommande stora projekt framförallt inom laboriemarknaden gör att vi ser ljus på framtiden och även resulterat i en ökad personalstyrka".

Förvaltningsrätten kan konstatera att det varken i LOU, dess förarbeten eller rättspraxis finns stöd för att den upphandlande myndigheten skulle vara skyldig att kontrollera att lämnade uppgifter i sig är riktiga när omständigheterna i det enskilda fallet inte ger anledning att ifrågasätta riktigheten.

Frågan är då om KI haft skäl att ifrågasätta Sävars uppgifter om den genomsnittliga omsättningen.

Till att börja med konstaterar förvaltningsrätten att Sävars omsättning överstiger 30 miljoner kronor i snitt för de två senaste verksamhetsåren. Det framgår dock inte om Sävars omsättning beträffande de efterfrågade varorna och tjänsterna överstiger 30 miljoner kronor i snitt per år. Sävar har i sitt anbud själva uppgett att så är fallet vilket bolaget anser att KI borde ha skäl att ifrågasätta med tanke på vad som har angivits i 2013-års årsredovisning. Det som bolaget syftar på i årsredovisningen är en mening som kan ses som en indikation på att kravet om 30 miljoner inte uppfylls under verksamhetsåret 2013. Av förfrågningsunderlaget framgår att även verksamhetsår 2012 ska räknas in och av utredningen i målet framgår att laboratorieinredning är ett av Sävars största områden. Dessutom har Sävar

i sitt anbud uppgett att kravet är uppfyllt. Förvaltningsrätten anser mot denna bakgrund att KI inte har haft anledning att undersöka ytterligare om kravet på omsättning uppfylls. Förvaltningsrätten anser därför att det som bolaget har uppgett inte visar att KI har agerat i strid med förfrågningsunderlaget eller LOU då KI bedömt att Sävar har uppfyllt uppställt krav gällande omsättning.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att det som bolaget uppgett till stöd för bolagets talan inte utgör grund för ingripande enligt LOU. Bolaget kan av den anledningen heller inte anses lida skada. Bolagets ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1 A LOU).

Susanne Bagge

Rådman

Elin Vidlund har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. **I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet.** Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen.
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet.
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd.
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta.
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.